

Zakaj izbrati izvajalca z znanjem?

Igor Pipan, OZS, Sekretar sekcij

V EU gradbeni sektor porabi približno 40 % vse energije in ustvari več kot tretjino emisij toplogrednih plinov. Pri gradnji in sanaciji stavb je pomembno, da se toplotni ovoji izvajajo z ustreznimi trajnostnimi materiali, strokovno in skladno s pravilnimi tehnološkimi postopki, da bi ti lahko na dolgi rok služili svojemu namenu. Za ta dela je treba izbrati usposobljene in certificirane izvajalce, ki pri gradnji ali prenovi stavb zagotavljajo kakovostno in strokovno ustrezno tehnično izvedbo. V Sloveniji se tudi na tem področju srečujemo s težavami, ki jih delno povzročajo tudi obstoječi zakonski predpisi.

Regulacija v Sloveniji

V Sloveniji lahko pri gradnji ali sanaciji toplotnih ovojev sodelujejo izvajalci, ki imajo registrirano ustrezno gradbeno ali pa fasadersko dejavnost ter pridobljeno obrtno dovoljenje. Slikopleskarji lahko izvajajo le tenkoslojne fasade, za ostale vrste fasad pa nimajo ustreznih znanj, ne glede na to, da so z leti pri tem pridobili veliko izkušenj. Čeprav sta dejavnosti fasaderstva in slikopleskarstva močno povezani, sta v Sloveniji s predpisi različno urejeni. To vnaša zmedo tako v gospodarstvu kot pri izvajalcih, ki opravljajo vsaj eno od teh dejavnosti. V mnogih državah v EU je ta zakonska ureditev enotnejša, sistem obrti pa je v Sloveniji naravnan tako, da regulira zgolj določene dejavnosti, ne pa tudi posameznih poklicev.

Obrtni zakon

Regulacijo obrti pri nas ureja **Obrtni zakon** (Obr-Z), ki je zadnje spremembe doživel v letu 2013. V tem letu se je spremenila tudi **Uredba o obrtnih dejavnostih**, ki je ravno področjema slikopleskarstva in fasaderstva prinesla pomembne novosti. Fasaderstvo in štukaterstvo je kot dejavnost ostalo regulirano, slikopleskarstvo pa ne. Deregulacija s spremembami v letu 2007 in 2013 je tudi zmanjšala število obrtnih dejavnosti, za katere je bilo potrebno pridobiti obrtno dovoljenje. Tako kot v Evropi tudi pri nas velja, da lahko tisti, ki je pridobil izkušnje na terenu in se je izkazal kot dober izvajalec, te izkušnje uveljavlja pri pridobitvi obrtnega dovoljenja.

Izdaja obrtnega dovoljenja tako pomeni, da izvajalec izpolnjuje zakonske pogoje za opravljanje dejavnosti. Vendar je pri nas v veljavi tudi predpis, da mora izpolnjevanje teh pogojev dokazovati le nosilec dejavnosti, za zaposlene delavce pa predpisani poklicni pogoji ne veljajo. Tak način ureditve, ki je v veljavi tudi v nekaterih drugih evropskih državah, je bil v Sloveniji sprejet z obrazložitvijo, da mora odgovorna oseba kot nosilec dejavnosti zagotoviti zaposlitev ustreznega kadra ter postaviti pogoje, ki jih mora zaposleni delavec izpolniti. Sama pridobitev obrtnega dovoljenja je sicer dokaj enostavna, saj lahko kandidat vlogo z dokazili o izpolnjevanju izobrazbenega pogoja naslovi na OZS, na območne obrtno-podjetniške zbornice (OOZ) ali pa na točke SPOT, ki so razporejene po vsej državi. Evidenca izvajalcev, ki so obrtno dovoljenje pridobili, je ažurna in jo je mogoče najti na spletnih straneh OZS in GZS.

Obrtno dovoljenje je dokazilo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dejavnosti, ki ga izda OZS ali OOZ. Vlogo kandidat vloži na OZS ali na točki SPOT (oz. portalu SPOT). Pridobiti ga je mogoče z izpolnjevanjem zakonskih pogojev (izobrazba ali delovne izkušnje). Oseba, ki izpolnjuje pogoj za izdajo obrtnega dovoljenja, je nosilec obrtne dejavnosti. Obrtno dejavnost se sme opravljati šele po pridobitvi obrtnega dovoljenja, registracija dejavnosti ne zadošča!

Že po letu 2013 se je število izvajalcev slikopleskarskih storitev pri nas občutno povečalo, zlasti na račun novih registracij v dejavnosti slikopleskarstva tistih, ki so že bili zaposleni pri izvajalcih v tej dejavnosti, ali tistih, ki so prej opravljali druge dejavnosti in so z deregulacijo slikopleskarske dejavnosti dobili novo poslovno priložnost.

Tako lahko po letu 2013 storitve slikopleskarstva praktično izvaja vsak, ki to dejavnost registrira in za to pridobi obrtno dovoljenje, a mu zanj ni potrebno dokazovati ne izobrazbe ne potrebnega znanja. Na drugi strani je za nosilce obrtne dejavnosti fasaderstva in štukaterstva ter gradbene dejavnosti predpisana minimalna poklicna usposobljenost. Vse to na trg vnaša veliko zmedo in prav investitorjem povzroča težave pri izboru izvajalcev. Te težave v OZS izpostavljajo pri vseh pristojnih institucijah in ministrstvih, saj se na terenu pojavlja tudi nelojalna konkurenca, ki zahtevanih znanj za opravljanje dejavnosti nima.

Izvajalci, ki prihajajo iz EU in tretjih držav

Ker EU zakonsko omogoča prost pretok oseb, blaga, kapitala in storitev, imajo vse države članice EU tudi pravico do prostega pretoka (Zakon o čezmejnem opravljanju storitev). Ti so tudi na slovenskem trgu izenačeni s slovenskimi državljani in se lahko zaposlijo ali samozaposlijo brez delovnih dovoljenj. Načelo prostega pretoka izvajanja storitev tudi omogoča, da lahko podjetje iz druge države članice na podlagi pogodbe z naročnikom izvaja storitve na drugih trgih s svojimi delavci. To pomeni, da se za izvedbo fasaderskih del tudi v Sloveniji lahko potegujejo izvajalci iz držav EU. Sicer taki primeri za zdaj v Sloveniji še niso tako pogosti, pogosteje pa se dogaja, da k nam prihajajo izvajalci iz tretjih držav, ki še niso članice EU. Tudi oni se morajo skladno z našimi predpisi in zakonodajo priglasiti pri OZS ali na SPOT točki in dokazovati, da predpisane pogoje izpolnjujejo. V praksi je to nekoliko težje

preverljivo, saj pri fasaderstvu in pri izvedbi toplotnih ovojev na OZS ugotavljajo, da se predvsem fasade na manjših objektih, zlasti stanovanjskih hišah, pogosto izvajajo zelo na hitro in čez vikende, ko je nadzora na terenu manj. Če je izvajalec tujec in dokaže, da izpolnjuje pogoje za izvajanje fasaderske dejavnosti, ga OZS vpiše v register za obdobje 1 leta, hkrati pa mora izvajalec iz tujine prijaviti vse svoje zaposlene na Zavodu za zaposlovanje. Kot dokaz, da zaposleni izpolnjujejo vse pogoje, vključno s plačilom pripadajočih prispevkov za zdravstveno, pokojninsko in socialno varstvo, predložiti obrazec A1 za vsakega delavca posebej. Na ta način je trg vsaj do določene mere zaščiten tudi pred gostovanjem izvajalcev, ki ne izpolnjujejo zahtevanih pogojev.

Gradbeni zakon

Gradbeni zakon (GZ-1), ki je bil sprejet pred kratkim in bo v veljavo stopil z letošnjim junijem, vsebuje nekatere določbe iz prejšnjega GZ, ki so za izbor izvajalcev zelo pomembne. Tako mora imeti gospodarski subjekt v poslovnem registru vpisano dejavnost gradbeništva in/ali fasaderstva, imeti mora zavarovano odgovornost za škodo ter imeti sklenjeno pogodbo o zaposlitvi najmanj enega ustrezno izobraženega posameznika, ki zanjo vodi gradnjo in je vpisan v imenik vodij gradenj. Ta oseba mora izpolnjevati ustrezne, še zahtevnejše pogoje, najnižja predpisana izobrazba pa je mojster gradbeništva ali fasaderstva.

Subvencije Eko sklada

Pri izboru izvajalca veliko vlogo igrajo tudi subvencije, ki jih občanom, lokalnim skupnostim ter gospodarstvu namenja **Eko sklad** v svojih javnih razpisih. Že nekaj let je **sestavni del vsakega razpisa pogoj izbira ustreznega izvajalca**, ki mora imeti registrirano ustrezno dejavnost in izpolnjuje pogoje za pridobitev obrtnega dovoljenja ter ima zaposlenega tudi vodjo gradbenih del. Najpogostejši razlog za zavrnitev izplačila subvencij je prav izbira izvajalca, ki teh pogojev ne izpolnjuje. Registracija dejavnosti pravne osebe oz. samostojnega podjetnika posameznika se preverja pri OZS in AJPES.

Zaključek

Izvajalec, ki želi biti izbran za izvedbo gradnje ali prenove toplotnega ovoja ali fasade, mora imeti registrirano ustrezno dejavnost (43.310 Fasaderska in štukaterska dela ali gradbeno dejavnost) in imeti izdano obrtno dovoljenje. Če storitev opravlja podjetje iz tujine, mora biti to najprej vpisano v obrtni register, zaposlene mora prijaviti na Zavodu za zaposlovanje z obrazcem A1. Pri razpisih, kjer je potrebno imeti odgovorno osebo za vodjo gradenj, mora biti ta oseba vpisana v imenik, ki je javno dostopen na OZS, GZS in še nekaterih drugih institucijah.

Več informacij:

OBRNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

Sekcija slikopleskarjev, fasaderjev in črkoslikarjev

Celovška 71, 1000 Ljubljana

T: +386 (0)1 58 30 568

M: +386 (0)41 725 448, E: igor.pipan@ozs.si | www.ozs.si